

La corrupció i el silenci dels bons

Ja fa setmanes que emergeixen nous casos de corrupció, convenientment engrandits pel context electoral. No em proposo fer aquí una dissecció o una tesi dels casos Koldo, Rubiales o el del company de Díaz Ayuso. No tinc més elements de judici que els de qualsevol observador diligent de la realitat. No vull descriure un paisatge desolat. Però constato, pel que he pogut llegir, que en tots aquests episodis concurren els tres ingredients del cèlebre diorama de la integritat de Klitgaard, el professor estatunidenc que va designar la corrupció com la suma de pràctiques monopolístiques, discrecionals i opaques.

André Glucksmann, el filòsof de capçalera del 68 francès, va dir que si el segle XX va ser el del combat entre democràcia i totalitarisme, el segle XXI seria el de l'antagonisme entre democràcia i corrupció. No n'estic segur a la vista d'altres problemes com les guerres i el canvi climàtic, però sí que la corrupció, més enllà de l'amoralitat o de la il·licitud, causa pobresa, obstaculitza el desenvolupament i fa fugir la inversió. I sobretot és una patologia del sistema democràtic: socava la convivència social i desafia les regles ètiques, i sobretot genera una sensació insofrible, com deia Disraeli, que governar és l'art de l'engany, de servir l'interès particular, d'adular els poderosos i d'extorquir els que no ho són tant. I encara que només sigui per això, ens ha d'amoïnar qualsevol episodi de corrupció: pel que té de dissolvent

No calen gaire estadístiques per generar inquietud: el desengany sorgeix de la percepció subjectiva dels casos

JOAN RIDAO

PROFESSOR DE DRET CONSTITUCIONAL I LLETRAT DEL PARLAMENT

de la legitimitat democràtica de les institucions i de font d'insatisfacció de la ciutadania en relació als seus representants.

La cosa és que no calen gaire estadístiques per generar aquesta inquietud, àmpliament estesa: el desengany sorgeix de la percepció subjectiva que provoquen les notícies sobre aquests casos, que és el que mesuren la majoria d'índexs sobre corrupció com el de Transparència Internacional, que, per cert, situa l'estat espanyol en el lloc 36 sobre 180 de tot el món, empatada amb les Illes Granadines, just per sota de Lituània i Portugal. La percepció de les persones és més important que les dades reals: la memòria de la Fiscalia xifrava fa uns anys en un 0,7% els electes i alts càrrecs investigats per corrupció, sobre un total de 170.000 a tot l'Estat. I això evidenciava que, tot i algunes sensacions, no vivim en una cleptocràcia o en un estat de lladrocini permanent. Abanda que la corrupció és inherent a la condició humana des de sempre, com mostren Adam i Eva, el codi d'Hammurabi, el vuitè infern de la *Divina Comèdia* o les noranta-cinc tesis de Luter.

Per tant, ara que tornem a estar en un moment àlgid de la corrupció, derivada en gran part dels excessos en la gestió de la pandèmia, hi ha una sèrie estadística d'enquestes que revelen que més d'un

terç de la ciutadania torna a posar aquest problema en la jerarquia de les seves principals preocupacions, al costat de la situació econòmica o la seguretat. I això vol dir que alguns col·lectius, especialment els més perjudicats per les desigualtats o el deteriorament de la prosperitat, tenen més raons per sublimar el seu enuig votant opcions populistes o extremes en el pròxim cicle electoral.

Però no hem de caure ni en el fatalisme ni en la resignació. No hi ha mal que per bé no vingui: la majoria de mesures que avui funcionen més o menys bé per combatre la corrupció arrenquen de moments de col·lapse com el bienni negre 2013-2014: els anys del cas Bárcenas, de la cacera del rei Joan Carles a Botswana, del cas Castor o les targetes *black*, per posar només alguns exemples. L'impacte d'aquests casos va aconseguir més que totes les recomanacions del Grup d'Estats contra la Corrupció (GRECO) o de l'Informe Maëlstrom de la UE: les lleis de transparència, accés a la informació i bon govern; el nou sistema de finançament dels partits, i les incompatibilitats dels alts càrrecs. Potser ara caldria una segona onada de mesures. El mateix GRECO insisteix en una regulació estatal de lobbies (l'Ibex té barra lliure), endurir les portes giratòries, exigir més rendició de comptes, augmentar les categories d'interessos econòmics i els detalls de les declaracions de béns. Com deia Martin Luther King, "el més preocupant no és el crit dels corruptes sinó el silenci dels bons".

Tornem a estar en un moment àlgid de la corrupció. Potser caldria una segona onada de mesures

'Civil war'

SEBASTIÀ ALZAMORA

ESCRITOR

La pel·lícula de moda és un excel·lent drama bèl·lic que, entre els seus múltiples encerts, en té dos de principals: situar la seva distopia no en un futur més o menys proper sinó directament en l'actualitat, i fixar el punt de vista no en els combatents ni en la població civil sinó en un grup de fotoreporters de guerra fent la seva feina en uns EUA en què els estats de Califòrnia, Florida i Texas s'han aixecat en armes desafiant el govern de Washington i el seu president, que no dubta a bombardejar la població civil amb l'excusa d'aturar els insurgents. El treball artístic i tècnic és de primeríssim nivell, amb una direcció impecable d'Alex Garland i una fabulosa Kirsten Dunst al capdavant del repartiment. Com a narració, combina elements del cinema bèl·lic i el d'acció i aventures amb el relat d'iniciació a través del viatge (l'aprenentatge que du a terme la jove reportera interpretada per Cailee Speaney). Un viatge al cor de les tenebres, i que en cinema han recorregut abans Coppola a *Apocalypse now* o Herzog a *Aguirre, la còlera de Déu*.

Civil war va més enllà d'advertir-nos que Occident pot caure a causa del ressorgiment de les extremes dretes i el feixisme; també ens posa el mirall al davant per recordar-nos que estem sempre més a prop de la barbàrie del que estem disposats a admetre. Quan un reporter pregunta a un soldat contra qui dispara, la resposta és franca i concisa: "Ells ens volen matar, i nosaltres a ells". Això és tot. Es dona a entendre que el president és un personatge autoritari i corrupte (va pel tercer mandat, per exemple), populista i mentider, que ha manipulat les lleis i les institucions a conveniència. Però no queda gens clar que els rebels siguin millors que ell, ni en els seus plantejaments ideològics ni en la manera de defensar-los. El que sí que hi ha és una onada de violència desencadenada: s'ha trobat un pretext per donar solta a la voluntat de matar, torturar, vexar, violar, saquejar. És la manera d'estar segurs que tot ha saltat pels aires, que el tel·lèfon conegut com a civilització s'ha esqueixat i ràpidament s'ha consumit fins a no quedar-ne res.

Segurament la pel·lícula deixarà dins el record de molts espectadors l'escena en què el grup de reporters es troba amb el personatge interpretat per Jesse Plemons, un ultra sanguinari i metòdic que decideix executar ciutadans segons si considera que són prou americans o no, bons americans o americans dubtosos. "Ets americà, d'acord, però quina mena d'americà ets?" Una frase, esferèidra, que actua com un conjur que regala una conclusió immediata i definitiva sobre els altres. Ets bon espanyol? Ets bon català? La ficció de *Civil war* permet el trasllat contrafactual de les situacions que hem conegut, pels reporters de guerra, a Síria, l'Iraq, l'Afganistan, el Iemen o Gaza a territori americà. El trumpisme i l'assalt al Capitoli del dia de Reis de 2021 hi ressonen amb força, però la imatge que ens proposa el mirall d'aquest film concerneix tot Occident. I també, la reflexió sobre el periodisme, i sobre com ens contem els fets.

DE FIT A FIT

La despesa militar arriba a nivells "sense precedents"

JORDI DURÓ